

Suan Sunandha Rajabhat University

การวิเคราะห์สถานะภาพของสถานศึกษา

ผศ.ดร.นันทวัช นุনারถ

การวิเคราะห์สถานะภาพของสถานศึกษา

ผศ.ดร.นันทวัช นุนารถ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ความสำคัญของการวิเคราะห์สถานะภาพ

การวางแผนกลยุทธ์

เป็นรากฐานสำคัญในการกำหนดทิศทางเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน

ทิศทางการพัฒนา

ช่วยให้เห็นเป้าหมายที่ชัดเจนและสอดคล้องกับศักยภาพที่แท้จริงขององค์กร

ลดความเสี่ยง

ช่วยในการตัดสินใจที่แม่นยำขึ้นโดยอาศัยฐานข้อมูลที่รอบด้าน

บริบทสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

 การแข่งขันด้านคุณภาพ: ไม่ใช่แค่ปริมาณ แต่คือความโดดเด่นของผลผลิต

 การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี: การปรับตัวเข้าสู่ยุค Digital Transformation

 ความคาดหวังของชุมชน: สถานศึกษาต้องตอบโจทย์ความต้องการท้องถิ่น

แนวคิดการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์

การวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์คือการ "ประเมินสภาพแวดล้อม" ทั้งภายในและภายนอก เพื่อหาโอกาสและเตรียมพร้อมรับมือกับอุปสรรค

การใช้ข้อมูลที่ถูกต้องจะนำไปสู่การกำหนดกลยุทธ์ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างทันท่วงที

ความหมายของ SWOT Analysis

S

Strengths

จุดแข็ง (ภายใน)

W

Weaknesses

จุดอ่อน (ภายใน)

O

Opportunities

โอกาส (ภายนอก)

T

Threats

ภัยคุกคาม (ภายนอก)

S: Strengths (จุดแข็ง)

สิ่งที่สถานศึกษามีดีหรือทำได้ยอดเยี่ยมกว่าผู้อื่น:

- **ทรัพยากรบุคคล:** ครูมีความเชี่ยวชาญ มีวุฒิการศึกษาสูง
- **ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน:** คะแนนสอบหรือรางวัลระดับชาติ
- **ชื่อเสียงโรงเรียน:** ภาพลักษณ์ที่เป็นที่ยอมรับในสังคม

W: Weaknesses (จุดอ่อน)

ข้อบกพร่องหรือสิ่งที่ต้องปรับปรุงเร่งด่วน:

- **ขาดงบประมาณ:** ข้อจำกัดด้านการเงินในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์
- **ครูไม่เพียงพอ:** ภาระงานหนักเกินไป หรือขาดครูเฉพาะสาขา
- **ระบบบริหารไม่คล่องตัว:** ขั้นตอนการทำงานที่ซับซ้อนและล่าช้า

O: Opportunities (โอกาส)

ปัจจัยภายนอกที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา:

- นโยบายรัฐสนับสนุน: กฎหมายหรือทุนวิจัยใหม่ๆ
- ความร่วมมือจากชุมชน: ปราชญ์ชาวบ้านหรือศิษย์เก่าที่เข้มแข็ง
- เทคโนโลยีใหม่: แพลตฟอร์มการเรียนรู้ที่เข้าถึงง่ายขึ้น

T: Threats (ภัยคุกคาม)

ปัจจัยภายนอกที่อาจส่งผลกระทบต่อสถานศึกษา:

- จำนวนนักเรียนลดลง: อัตราการเกิดที่ต่ำลงอย่างต่อเนื่อง
- โรงเรียนคู่แข่ง: การเติบโตของโรงเรียนทางเลือกและโรงเรียนเอกชน
- การเปลี่ยนแปลงกฎหมาย: กฎระเบียบที่เข้มงวดหรือการตัดงบประมาณ

ข้อดีของ SWOT Analysis

เข้าใจภาพรวม

เห็นสถานะปัจจุบันของสถานศึกษาอย่างชัดเจนแบบ
360 องศา

ใช้งานง่าย

ไม่ซับซ้อน บุคลากรทุกระดับสามารถมีส่วนร่วมใน
การทำได้

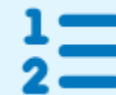
ข้อจำกัดของ SWOT

ขึ้นอยู่กับคุณภาพของข้อมูลและ
มุมมองของผู้ประเมิน

อาจมีความลำเอียง (Bias) ของ
คนในองค์กรเอง

ไม่ระบุลำดับความสำคัญของแต่
ละประเด็นโดยอัตโนมัติ

แนวคิด TOWS Matrix

TOWS Matrix	Strengths (จุดแข็ง)	Weaknesses (จุดอ่อน)
Opportunities (โอกาส)	SO Strategy (รุก)	WO Strategy (ปรับปรุง)
Threats (อุปสรรค)	ST Strategy (ป้องกัน)	WT Strategy (ลดถอย/รับ)

ตัวอย่างการสร้างกลยุทธ์จาก TOWS

SO: ใช้จุดแข็งสร้างโอกาส เช่น ใช้ครูเก่งๆ สร้างคอร์สออนไลน์ให้ชุมชน

WO: ลดจุดอ่อนโดยใช้โอกาส เช่น ของรัฐบาลมาซ่อมแซมอาคารที่ทรุดโทรม

ST: ใช้จุดแข็งลดอุปสรรค เช่น ใช้ชื่อเสียงโรงเรียนดึงเด็กจากโรงเรียนคู่แข่ง

WT: ลดจุดอ่อนและเลี่ยงภัยคุกคาม เช่น การควบรวบสาขาเพื่อประหยัดต้นทุน

ส่วนที่ 3: SWOT ในสถานศึกษา

การประยุกต์ใช้ในการบริหารโรงเรียน

ขั้นตอนการทำ SWOT ในโรงเรียน

ขั้นที่ 1

ขั้นที่ 2

ขั้นที่ 3

ขั้นที่ 4

เก็บรวบรวมข้อมูลอย่างรอบด้าน วิเคราะห์แยกแยะภายใน-ภายนอก จัดหมวดหมู่ประเด็นสำคัญ สรุปและนำไปวางแผนกลยุทธ์

แหล่งข้อมูลในการวิเคราะห์

เอกสารทางการ

รายงาน SAR, แผนปฏิบัติราชการ, ผลคะแนน O-NET / NT

ข้อมูลเชิงประจักษ์

ความพึงพอใจผู้ปกครอง, บทสัมภาษณ์ครูและนักเรียน

ตัวอย่าง Strengths ของโรงเรียน

วุฒิการศึกษาครู: ครูส่วนใหญ่
จบระดับปริญญาโทขึ้นไป

เครือข่าย: มีความสัมพันธ์ที่ดีกับ
มหาวิทยาลัยใกล้เคียง

หลักสูตร: มีโปรแกรม MEP หรือ
หลักสูตรอาชีพที่เป็นจุดขาย

ตัวอย่าง Weaknesses ของโรงเรียน

ขาดครูเฉพาะทาง: โดยเฉพาะ
วิชาภาษาอังกฤษและเทคโนโลยี

อาคารทรุดโทรม:
ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ไม่
พร้อมใช้งาน

ระบบ ICT: อินเทอร์เน็ตไม่
เสถียร ไม่ครอบคลุมทั่วถึง

การจัดลำดับความสำคัญ

การถ่วงน้ำหนัก (Weighting): ให้คะแนนความสำคัญกับประเด็นที่มีผลกระทบมากที่สุด

การลงประชามติ: ใช้การโหวตจากทีมบริหารและครูหัวหน้ากลุ่มสาระ

ความเร่งด่วน: แยกแยะสิ่งที่ต้องทำทันที กับสิ่งที่รอได้

การมีส่วนร่วมในการทำ SWOT

คณะครู

ผู้คลุกคลีกับปัญหาหน้างาน

โดยตรง

กรรมการสถานศึกษา

สะท้อนมุมมองจาก

บุคคลภายนอกและชุมชน

ตัวแทนนักเรียน

ผู้รับบริการที่เห็นจุดบกพร่องใน

ห้องเรียน

โรงเรียนและชุมชน

การสร้างความสัมพันธ์ที่เกื้อกูล

ความสำคัญของโรงเรียนและชุมชน

โรงเรียนไม่ได้อยู่โดดเดี่ยว แต่เป็น "ศูนย์กลาง" ของชุมชน (School-Based Management)

การสนับสนุนด้านทรัพยากร

แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ความปลอดภัยและสภาพแวดล้อม

แนวคิดความร่วมมือแบบ Win-Win

Trust (ความเชื่อใจ)

ความโปร่งใสสร้างความมั่นใจให้
ผู้ปกครองและชุมชน

Engagement

ไม่ใช่แค่การขอบริจาค แต่คือ
การมีส่วนร่วมในกิจกรรม

Sustainability

สร้างความสัมพันธ์ต่อเนื่อง ไม่ใช่
แค่โครงการเฉพาะกิจ

การสื่อสารกับชุมชนในยุคดิจิทัล

Social Media: อัปเดตกิจกรรม
ประจำวันให้น่าสนใจ

การประชุม: รับฟังเสียงสะท้อน
จากกลุ่มย่อย

หอกระจายข่าว: เข้าถึงกลุ่ม
ผู้สูงอายุในท้องถิ่น

ประเภทของเครือข่ายทางการศึกษา

เครือข่ายแนวนอน

ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนในระดับเดียวกัน
(Sharing Resources)

เครือข่ายแนวตั้ง

ความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานต้นสังกัด

ประโยชน์ของระบบเครือข่าย

ลดต้นทุน: แคร่สื่อการสอนและอุปกรณ์ราคาแพง

เพิ่มคุณภาพ: การแลกเปลี่ยนเทคนิคการสอน (PLC)

สร้างอำนาจต่อรอง: เมื่อรวมตัวกันจะสามารถขับเคลื่อนนโยบายได้ง่ายขึ้น

ขั้นตอนการสร้างเครือข่ายที่ยั่งยืน

1. ระบุพันธมิตร

2. กำหนดเป้าหมาย

3. วางแผนงาน

4. ประเมินผล

หาหน่วยงานที่มีเป้าหมายคล้ายกัน ตกลงผลประโยชน์ที่ทั้งคู่จะได้รับ แบ่งบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน ปรับปรุงความร่วมมือให้ดีขึ้น

บทบาทผู้บริหารในระบบเครือข่าย

ผู้นำเชิงประสานงาน

ต้องมีทักษะการทูตและสร้างพันธมิตร

ผู้สร้างความไว้วางใจ

กล้าที่จะแชร์และช่วยเหลือเครือข่ายก่อน

ความท้าทายในการบริหารเครือข่าย

ความแตกต่างของวัฒนธรรม

องค์กร

การสื่อสารที่ขาดประสิทธิภาพ

หรือข้อมูลทกหล่น

ความเหลื่อมล้ำในการแบ่งปัน

ทรัพยากร

บทสรุปสำคัญ

- ✎ การวิเคราะห์สถานะภาพคือจุดเริ่มต้นของการพัฒนาที่ถูกต้อง
- ✎ SWOT และ TOWS คือเครื่องมือที่ต้องใช้อย่างมีวินัยและข้อมูลจริง
- ✎ ชุมชนและเครือข่ายคือ "พลังทวี" ที่จะช่วยให้สถานศึกษาเติบโตอย่างยั่งยืน

Questions & Answers

ผศ.ดร.นันทวัช นุนารถ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา